

PERSPECTIVES OF E-DEMOCRACY IN EUROPEAN AREA

PERSPECTIVE ALE DEMOCRAȚIEI ELECTRONICE ÎN SPAȚIUL EUROPEAN

Ștefan Gabriel BURCEA

*Department of Public Administration, Academy of Economic Studies, Bucharest, Romania
Catedra de Administrație Publică, Academia de Studii Economice București, România
stefanel_burcea@yahoo.com*

Abstract

Citizens has a tendency to engage in the public life of tcommunity when they feel that their opinion is important and is considered by the authorities. Generally it's supported the idea that most people do not have a relevant point of view regarding certain public interest issues. That is why infromation and comunication technologies can be used to attract and include the citizens options in decision-making process at the local level. In this way it ensures the representation of general and specific public interest, in the process of formulating and implementing the public authorities decisions.

Keywords: e-democracy, citizens, decision-making process

Rezumat

Cetățenii au tendința de a se implica în viața publică a comunității din care fac parte atunci când simt că opinia lor contreză și este luată în considerare de către autorități. La modul general este acceptată ideea că majoritatea cetățenilor nu au un punct de vedere pertinent vis-a-vis de o anumită problemă de interes public. Tocmai de aceea tehnologiile informatice și de comunicare pot fi utilizate în scopul atragerii și includerii opiniilor cetățenilor în procesul decizional pe plan local. În acest mod se asigură reprezentarea interesului public, general și specific în procesul de formulare și implementare a deciziilor autorităților publice.

Cuvinte cheie: democrație electronică, cetățeni, proces decizional

1. Introducere

Utilizarea tehnologiilor informatice moderne asigură fără îndoială progrese notabile către o democrație reală în contextul guvernării electronice și către implicarea cetățenilor în rezolvarea problemelor ce-i vizează. Se deschide astfel calea implicării depline a cetățenilor în viața publică a comunității, nu doar în momentul desfășurării alegerilor electorale, ci și în perioada următoare.

Într-o democrație reală guvernarea electronică trebuie să asigure timpul și spațiul necesare cetățenilor pentru a se pronunța în privința deliberărilor, discuțiilor publice, declarațiilor, luărilor de poziție ale reprezentanților autorităților publice. Numai în acest fel autoritățile vor adopta în final decizia optimă, satisfăcând interesul public general și specific indiferent de constrângerile existente.

Există mai multe moduri și metode prin care, utilizând inteligent tehnologii informatice și de comunicație, cetățenii pot fi atrași, consultați și implicați în viața publică a comunității locale:

- furnizarea de informații: a informa permanent stakeholderii constituie întotdeauna primul pas către implementarea unei democrații electronice viabile.
- e-petitions: autoritățile încearcă să influențeze stabilirea agendei politicilor publice folosindu-se de tradiționala metodă a strângerii de semnături. În statele dezvoltate din ce în ce mai multe municipalități, dar și organizații private oferă posibilitatea realizării on-line a acestui deziderat.
- Forumuri de discuție: acestea sunt de un real folos în situații ca stabilirea agendei publice sau în cadrul fazelor incipiente a ciclului politicilor publice.
- e-consultation: contribuie la întărirea colaborării dintre cetățeni, oameni politici și reprezentanți ai autorităților utilizând tehnologii informaționale și de comunicare. Rezultatele consultărilor pot sta la baza deciziilor ulterioare.
- e-involvement: se folosește de facilitățile și avantajele pe care le oferă tehnologiile informaționale și de comunicare pentru a extinde numărul participanților la implementarea politicilor și deciziilor publice, incluzând noi grupuri de interese, echipe de specialiști, partide politice, societatea civilă etc.
- corespondența e-mail și newsletter-urile care se utilizează în majoritatea cazurilor în primele faze ale ciclului politicilor publice.

e-Mail

Un newsletter transmis prin e-mail poate avea o contribuție semnificativă la informarea în timp real a cetățenilor. Din ce în ce mai multe municipalități apelează la newsletter-uri transmise fie în mod tradițional, fie prin e-mail, pentru a promova o serie de proiecte ce urmează să se desfășoare și care presupun o informare prealabilă a cetățeanului.

Se pune totuși problema eficacității acestor newsletter-uri în cazurile în care cetățenii reacționează negativ la primirea lor. Există însă câteva exemple care reflectă efectul pozitiv pe care-l pot avea newsletter-urile transmise prin e-mail.

Jan Timmings, consilier local al orașului Tilburg, Olanda a utilizat newsletter-ul și un chat specializat pentru a se angaja în discuții pe diferite teme cu alegătorii pe care-i reprezintă, inclusiv tineri, muncitori necalificați și imigranți.

Un alt exemplu la fel de elocvent: în Regatul Unit există un serviciu, info4local.gov.uk, înființat pentru a informa prin e-mail pe oficialii guvernelor locale despre activitățile relevante și schimbările de ultim moment ce intervin la nivelul guvernului central. Utilizatori pot opta pentru un anumit domeniu, agenție ori tipul documentului pentru a personaliza informațiile pe care le primesc.

Aceste exemple sunt dovada certă a eforturilor depuse de autorități pentru a-i ține conectați pe cetățeni la schimbările de ultim moment și a-i apropia de reprezentanții lor aleși și de comunitate în general.

Sisteme de corespondență on-line cu cetățenii

În general publicul adoră internetul. Studiile au arătat că oamenii accesează internetul din două motive majore: pentru a verifica poșta electronică și pentru a beneficia de serviciile de tip messenger. Din această cauză majoritatea eforturilor autorităților de a intra în contact cu cetățenii au la bază tehnologia internetului.

Problemele legate de comunicare autorităților cu cetățenii prin e-mail gravitează în jurul a două limite:

- e-mail-urile transmise de cetățeni sunt adresate în majoritatea cazurilor altor departamente decât celor în a căror atribuții intră rezolvarea problemelor respectivului cetățean.
- percepția cetățenilor este că un e-mail are o valoare net inferioară scrisorilor tradiționale sau convorbirilor telefonice. Problema poate fi rezolvată prin intermediul prevederilor legale care să ateste că din punct de vedere administrativ e-mail-ul este similar unei scrisori tradiționale. Cetățeanul primește număr de înregistrare și îi este confirmată primirea.

Un exemplu pozitiv este cel al sistemului „Direct Connect” utilizat de Menlo Park, Statul California, S.U.A. Un astfel de sistem de corespondență prin e-mail între cetățeni și oficiali locali pe probleme de

interes general din diverse domenii de activitate, poate contribui la îmbunătățirea substanțială a comunicării cetățenilor cu autoritățile locale.

Consultarea on-line a cetățenilor

Discuțiile on-line dintre diferiți cetățeni dețin un potențial extraordinar, în măsura în care gravitează în jurul problemelor cu care se confruntă colectivitățile locale. Este dovedit faptul că într-o democrație reală discuțiile cetățenilor de pe forumurile on-line au o influență majoră asupra stabilirii problemelor pe agenda publică.

Există câteva reguli de care trebuie să se țină cont atunci când se pregătește cadrul de desfășurare a consultării on-line a cetățenilor

- susținerea politică a demersului.
- precizarea contextului care a determinat necesitatea consultării on-line și care este scopul acestei consultări.
- asigurarea unei audiențe minime (un număr minim de participanți) pentru buna desfășurare a consultării on-line.
- alegerea atentă a modelului și elementelor consultării.
- stabilirea structurii discuției și a momentelor cheie.
- diseminarea conținutului și rezultatelor discuțiilor.
- facilitarea discuțiilor deschise dintre cetățeni, oficiali și staff-ul care adoptă deciziile finale.
- promovarea educației civice a cetățenilor.

Un exemplu de bună practică ni-l oferă forumul on-line pe probleme de interes public din capitala Austriei, Viena. Pe adresa de web <http://www.wien.gv.at/forum> se găsesc câteva forumuri specializate pe diverse domenii de activitate în cadrul cărora se poartă discuții în legătură cu proiectele derulate de autoritățile locale.

Bune practici privind democrația electronică în Europa

În raportul „Guvernarea digitală pentru municipalități la nivel mondial” s-a realizat o evaluare obiectivă a unui număr de 100 web site-uri ale municipalităților de pe mapamond, din punct de vedere al gradului de utilizare al internetului în scopul implicării și participării cetățenilor din cele 100 de orașe la rezolvarea problemelor comunității lor. În mod surprinzător primele locuri în urma evaluării le ocupă orașe ca Seul, Roma, Singapore, Tegucigalpa și Ierusalim. Importanța și contribuția creării și dezvoltării sistemelor de democrație electronică reiese din următoarele întrebări:

- Site-urile municipalităților permit cetățenilor să posteze on-line comentarii și opinii despre problemele de interes public ale comunității în care trăiesc?
- Este site-ul web dotat cu buletine on-line sau chat-uri?
- Se oferă posibilitatea cetățeanului de a participa la discuții on-line pe forumuri specializate?
- Poate afla cetățeanul programarea discuțiilor on-line pe diverse probleme în scopul intensificării schimburilor de opinii dintre participanți?
- Oferă site-ului posibilitatea cunoașterii rezultatelor diferitelor studii, anchete și sondaje în ceea ce privește problemele de interes public?

S-a constatat că la nivel local, comunități din S.U.A precum Long Valley, New Jersey, Dansville și New York permit și încurajează cetățenii să discute on-line chestiuni legate de afacerile publice ale colectivităților locale în domenii specifice de interes public precum, piața muncii, educație, planificare urbană, agrement etc.

În câteva cazuri guvernele centrale cât și locale solicită din partea cetățenilor, prin intermediul internetului, propuneri cu privire la unele schimbări ce intervin în viața publică a comunității. Un caz interesant îl constituie forumul Ministerului Danez al Științei, Tehnologiei și Inovației, www.danmarkdebatten.dk.

În ciuda potențialului enorm al internetului de a implica cetățeanul în dezvoltarea democrației participative, foarte puține autorități locale oferă oportunități on-line privind implicarea civică a cetățenilor. Iată care au fost concluziile raportului în ceea ce privește posibilitatea participării și implicării cetățenilor în rezolvarea problemelor comunității lor:

- 24 din cele 100 de orașe cuprinse în studiu, adică 30% dezvoltă mecanismele prin care se oferă posibilitatea de a înregistra on-line propriile opinii și comentarii cu privire la diverse probleme ce privesc comunitatea.
- 22 de orașe (27,5%) nu au nici un fel de sistem de guvernare electronică prin care să faciliteze cetățenilor posibilitatea de a oferi un feedback departamentelor sau agențiilor publice.
- 14 orașe (17,5%) beneficiază de un sistem de guvernare electronică care permite cetățenilor să intre în dialog cu reprezentanții aleși ai comunității, inclusiv prin e-mail.
- 7 orașe dețin și perfecționează continuu mecanisme de guvernare electronică eficiente, bine definite care permit cetățenilor înregistrarea on-line de petiții, opinii și comentarii pentru oficialii aleși.
- portalurile a 21 de orașe, adică a 28,5% din orașele evaluate nu permit utilizatorilor sistemelor de guvernare electronică posibilitatea furnizării unui feedback către autorităților locale alese (ex: primar, consiliu local).
- 5 orașe din 100 beneficiază de un site conținând forumuri de discuții on-line, cu precizarea subiectelor de discuție și a rezultatelor acestora. Pentru creșterea gradului de implicare a cetățenilor în rezolvarea problemelor de interes public, site-ul orașului Seoul <http://forum.seoul.gv.kr>, oferă o paletă largă de posibilități, inclusiv participarea cetățenilor pe forumuri de discuție on-line mediate de reprezentanți ai sectorului public.
- site-urile a 59 dintre orașele analizate (73,8%) nu oferă utilizatorului posibilitatea înscrierii într-un chat sau pentru obținerea de buletine periodice de informare.
- 63 de orașe (78,8%) nu beneficiază de forumuri de discuții on-line la care să poată participa cetățenii.

Prezentăm în continuare o selecție obiectivă a exemplurilor pozitive de e-Democracy în contextul guvernării electronice. Cazurile prezentate sunt fundamentate pe o serie de evaluări ale Comisiei Europene și au la bază concluziile dintr-un studiu interesant al O.E.C.D.-ului, „Premise și probleme ale democrației electronice: provocări ale implicării cetățenilor” ce cuprinde numeroase exemple de practici curente în domeniu guvernării electronice din 12 state membre O.E.C.D.

e-Referendum în Reykjavik, Irlanda

Pe 17 martie 2001 a avut loc în Reykjavik, capitala Islandei un referendum local. A fost un proiect pilot pentru că pentru prima dată s-a recurs la utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicație. Cetățenilor li s-a oferit posibilitatea de a participa la un referendum local pe o problemă intens dezbătută legată de posibilitatea reamplasării aeroportului civil din centrul orașului Reykjavik. Întreg procesul a căpătat o amploare deosebită, astfel că dintr-o problemă locală de planificare urbană reamplasarea aerodromului a devenit o problemă națională.

Referendumul s-a bazat pe un sistem de vot electronic dezvoltat de Asta Thorleifsdottir, Jens Fylkisson și Tryggvi Hjorvar, specialiști ai EJS, prestigioasă firmă de profil din Islanda.

Toți cetățenii orașului cu vârsta de peste 18 ani, aproximativ 80.000 de votanți au fost consultați și au avut posibilitatea alegerii uneia dintre variantele referitoare la viitorul aeroportului. Pentru siguranța sistemului de vot cetățenii au utilizat carduri Smart, iar ulterior au fost înregistrați într-o bază de date, registrul centralizat al voturilor exprimate.

„KJARVAL” - sistemul de vot electronic utilizat în acest caz - a fost proiectat de așa natură încât să permită desfășurarea mai multor tipuri de alegeri și referendumuri electronice, atât din sectorul public cât și din sectorul privat.

Sistemul permitea următoarele facilități:

- ținerea evidenței electronice a registrului centralizat al votanților
- managementul centralizat al voturilor și a secțiilor de votare
- emiterea la cerere a diferitelor statistici privind voturile exprimate

Sistemul poate suporta desfășurarea a mai multor tipuri de alegeri, de la exprimarea unei singure opțiuni până la ordonarea unui număr limitat de opțiuni în ordinea preferințelor exprimate. Acest sistem de vot electronic asigură de asemenea anonimatul votului exercitat printr-o delimitare atentă între registrul alegătorilor și registrul voturilor exprimate de aceștia.

Până ca acest sistem să fie folosit pentru referendumul organizat pe plan local, sistemul fusese supus unei testări preliminare în noiembrie 2000, manifestându-se un interes deosebit din partea câtorva organizații din Islanda. Conceptul general al sistemului și softul asimilat acestuia au mai fost utilizate

într-un număr de proiecte similare, ca de exemplu în cadrul diferitelor federații și uniuni naționale sau alegeri în interiorul partidelor politice.

Dintre cei 80.000 de cetățeni cu drept de vot ce au fost înscrși în registrul centralizat al alegătorilor și-au exercitat votul numai 32.500 de persoane adică 37,2% dintre cetățeni orașului Reykjavik. Niciodată până atunci orașul nu s-a bucurat de o asemenea rată de participare a cetățenilor la un referendum local, în ciuda faptului că partidul de opoziție și susținătorii acestuia au boicotat desfășurarea referendumului.

Legat de accesibilitatea pe care o conferă sistemul putem preciza faptul că registrul alegătorilor este gestionat în mod centralizat, oferindu-se astfel cetățenilor posibilitatea de a-și exercita dreptul de vot în oricare secție de votare. Din motive de securitate și pentru a asigura confidențialitatea voturilor și a votanților, cetățenii și-au putut exercita votul numai în incinta secțiilor de votare. Un număr de 150 de secții de votare au fost amenajate în școli, în mall-uri, în spațiile publice intens circulate și în sediul primăriei orașului Reykjavik.

Designul interfeței softwar-ului asimilat sistemului de vot în cadrul referendumului a fost definitivat după ce a fost supus unor teste la care au participat grupuri de cetățeni cu media de vârstă de 78 de ani. Cel mai în vârstă votant a fost de 96 de ani, iar în cadrul referendumului cea mai bună participare la vot s-a înregistrat în grupa de vârstă de 50-70 de ani, ceea ce demonstrează faptul că sistemul de vot electronic a beneficiat de o interfață prietenoasă, a fost foarte ușor de utilizat și accesibil alegătorilor.

Costurile derulării acestui referendum electronic au fost suportate de către autoritățile locale din Reykjavik și o parte de către Ministerul de Justiție. Costul total al dezvoltării sistemului de vot electronic a fost de 100.000 de euro, dar incluzând și costurile activităților de promovare și popularizare a acestuia în rândul cetățenilor, costul total al organizării referendumului s-a ridicat la 300.000 de euro.

Pentru a capta atenția asupra referendumului Consiliul local din Reykjavik a organizat întâlniri și seminarii publice în scopul prezentării opțiunilor disponibile cetățenilor și celorlalți factori implicați. A avut loc și o întâlnire cu public în cadrul unei emisiuni radio-tv. O expoziție în sediul primăriei prezenta de asemenea opțiunile disponibile cu privire la noul amplasament al aeroportului. Un site specializat destinat referendumului publica comentariile cetățenilor. Mai mulți consilieri locali și reprezentanți ai stakeholderilor implicați au publicat articole în presa locală. S-a desfășurat o campanie de presă vastă

inclusiv prin talk-show-uri, dublate de o campanie publicitară de anvergură prin postere, panouri publicitare, broșuri, pliante etc.

Avantajele referendumului electronic sunt de neclintit. Participații la referendum au avut posibilitatea de a alege secția de votare unde să-și exercite votul, deci nu au existat constrângeri spațiale, ci doar temporale. Eliminarea totală a posibilității apariției de voturi anulate este un progres major, dat fiind faptul că prin intermediul votului tradițional, în majoritatea cazurilor, aproximativ 10% dintre voturi erau anulate.

În plus toți participanții ce erau implicați în derularea referendumului au obținut beneficii semnificative. Oficialitățile care au organizat referendumul electronic au deținut controlul absolut asupra secțiilor de votare, putând identifica în timp real câți cetățeni au votat și care este structura voturilor, aspectele care de altfel constituiau o problemă majoră pentru sistemul tradițional de vot. Cetățenii aveau certitudinea că votul exercitat era valid și mai mult decât atât au avut oportunitatea de a vota în orice secție de votare de pe raza districtului în care erau rezidenți. Consiliul local a avut acces la analizele on-line privind statisticile voturilor exprimate și la informații detaliate privind structura votanților pe grupe de vârstă, sex, mediu de rezidență etc. În plus autoritățile au avut acces necondiționat la registrul electronic al alegătorilor.

Pentru orașul Reykjavik, organizarea acestui referendum a constituit apogeul utilizării tehnologiilor informaționale și de comunicație pentru stimularea implicării și participării cetățenilor la rezolvarea problemelor de interes public. Avantajele majore reale ale utilizării acestor tehnologii au fost dovedite printr-o declarație a primarului orașului Reykjavik: „Acum nu mai există cale de întoarcere”. Din martie 2001 orașul și-a stabilit o politică de atragere și implicare publică activă a cetățenilor prin utilizarea TIC.

Și totuși rezultatul final al referendumului electronic nu a clarificat faptul dacă aeroportul civil să fie sau nu strămutat din centrul orașului Reykjavik, dat fiind faptul că între cele două alternative a existat o diferență de 300 de voturi.

Consiliul local la dispoziția dumneavoastră, Brent, Marea Britanie

Brent se întinde pe o suprafață de 4.421 ha și are o populație de 263.464 locuitori, conform ultimului recensământ din 2001, dintre care 198.712 locuitori cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani.

Oficialitățile din Brent, o suburbie a Londrei, au proiectat un site web ce permite cetățenilor efectuarea de tranzacții electronice ce vizează:

- expedierea de e-mailuri prin care cetățeanul este informat despre consultările și evenimentele de interes public.
- posibilitatea obținerii de informații despre reprezentanții consiliului local, inclusiv contactarea lor prin intermediul poștei electronice.
- efectuarea de plăți electronice pentru serviciile furnizate.
- înregistrarea on-line a formularelor, întrebărilor și plângerilor adresate autorităților locale.

Site-ul conține o pagină special dedicată implicării publice a cetățenilor în care pot fi găsite:

- forumuri de discuții în care cetățenii se pot înscrie și pot exprima opinii pertinente cu privire la procesul de adoptare a unor decizii
- descrieri și rapoarte ale întrunirilor consiliului local
- planul de activitate al consiliului pe termen scurt
- hartă interactivă a zonei Brent
- informații legate de ședințele consiliului local și a comisiilor acestuia
- informații despre modul în care cetățeanul își poate înregistra on-line opinii, păreri și poate subscrie diverselor soluții privind rezolvarea unor probleme de interes local
- un ghid al democrației și reprezentării publice la nivel local.

Se urmărește creșterea gradului de implicare a cetățenilor în problemele de interes public. Aceștia au posibilitatea de a monitoriza/urmări deciziile emise de către Consiliul Local Brent, de a intra în contact prin e-mail cu oficialitățile locale și de a oferi răspunsuri la diferitele consultări, în probleme de interes public (exemplu: conservarea zonei istorice din jurul stadionului Wembley).

Web site-ul este administrat de către autoritățile locale și facilitează accesul cetățenilor din Brent la informații de interes public. Există o echipă de specialiști IT din cadrul autorităților locale care administrează site-ul, dar gestionarea conținutului fiecărui domeniu de interes de pe site a fost delegată serviciilor de specialitate.

Site-ul creează facilități diversificate pentru toți membrii comunității și include o galerie a personalităților artistice ale zonei și un sistem interesant de hărți on-line ale Brentului și împrejurimilor. Diversele grupuri autorizate dețin parole cu ajutorul cărora pot updata propriile lor pagini pe site prin simpla conexiune la internet.

O echipă de specialiști din cadrul aparatului Consiliului Local răspund de gestionarea site-ului. Promovarea acestuia se face prin intermediul numeroaselor link-uri către alte site-uri web, pe bază de reciprocitate. Drept dovadă în aprilie 2003 site-ul a înregistrat un număr record de vizitatori: 82.822 în medie zilnic. Brent a fost una dintre primele autorități locale din Regat care a beneficiat de un site special destinat Consiliului Local încă din ianuarie 1995 și a fost premiată în 1999 drept „Cel mai bun site-web al anului”. BRAID, sistemul de informare al comunității de care dispune Consiliul Local Brent a câștigat premii în cadrul unor concursuri precum „LGA's Modernising Government 1999” și „IPR Best Use of e-Media 2002”. În urma unei evaluări naționale realizate în 2002 Brent a fost nominalizat ca beneficiind de unul dintre cele mai complexe și diversificate portaluri web din Regat.

Rezidenții orașului pot urmări ce se întâmplă în comunitatea locală din care fac parte și pot contribui la diverse activități și evenimente organizate de autoritățile locale. La rândul lor oficialitățile pot identifica opinia publicului în legătură cu diverse probleme ale comunității.

Consultarea cetățenilor din Kalix, Suedia

Kalix este un oraș din Suedia având aproximativ 18.000 de locuitori. Municipality a câștigat în 2001 marele premiu, „e-Democracy Town of the Year”, în principal datorită celor două consultări ale cetățenilor realizate cu succes în acel an. Prima a vizat desfășurarea unor lucrări în centrul orașului, iar cealaltă avea în vedere negocierea nivelului taxelor și impozitelor și a deveni un eveniment anual.

Acest gen de inițiative vizează deopotrivă consultarea și participarea activă a cetățenilor la rezolvarea unor probleme de interes public. Se urmărea de fapt creșterea gradului de implicare publică a cetățenilor din Kalix, dar totodată și o remodelare a proceselor decizionale tradiționale în care cetățenii nu aveau un rol bine definit. Participarea cetățenilor devine posibilă în mai multe moduri, iar opiniile exprimate au o influență reală asupra deciziilor adoptate pe plan local.

Experiența suedeză demonstrează faptul că consultarea cetățenilor intervine în cadrul a două etape ale ciclului politicilor publice: în faza stabilirii agendei publice și în faza adoptării politicilor publice (cadrul legislativ suedez permite consultarea cetățenilor în problemele de interes local prin referendum).

Liderii politici de la cel mai înalt nivel au girat realizarea și derularea proiectului de consultare a cetățenilor prin manifestarea propriului angajament, garantând faptul că opiniile comunității vor fi în mod real luate în considerare. Interesul public și participarea cetățenilor au crescut considerabil comparativ cu situațiile în care se recurgea la utilizarea proceselor decizionale tradiționale, care nu presupuneau consultarea periodică a cetățenilor.

Pentru consultarea efectivă a cetățenilor s-a utilizat o combinație eficientă de tehnologii informaționale, adaptate, integrate și rulate printr-o companie privată de profil. Aceste tehnologii se refereau la proiectarea și administrarea unor pagini web destinate informării cetățenilor cu privire la regulile și procedurile specifice consultării:

- e-mailuri pentru întrebări, comentarii și opinii personale;
- chat-urile pentru discuții interactive pe diverse probleme de interes local;
- e-voting pentru exprimarea opiniilor cetățenilor;
- module statistice pentru evaluarea nivelului participării cetățenilor la rezolvarea problemelor de interes public.

În paralel există și proceduri specifice consultării cetățenilor în mod tradițional, pentru aceia care nu pot participa la consultarea electronică.

Consultarea cetățenilor face parte integrată din sistemul politic și se supune legilor confidențialității, ceea ce înseamnă că nu pot fi colectate și sistematizate date demografice pentru a se face o evaluare a nivelului participării cetățenilor la consultările pe probleme de interes public.

Contextul în care s-au dezvoltat aceste noi abordări privind consultarea cetățenilor este marcat de o serie de eforturi ce vizau regândirea proceselor decizionale. Metodologiile și procedurile utilizate în primăria orașului Kalix au suferit schimbări semnificative în urma implementării unei rețele intranet, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea cooperării și colaborării dintre funcționarii din diverse departamente care se confruntau cu probleme similare. Prima consultare a cetățenilor, cu referire la lucrările ce urmau a fi derulate în centrul orașului, a constituit de fapt o componentă a programului de

modernizare a procedurilor și de transformare a acestora în vederea simplificării lor, pentru a fi mai ușor accesibile publicului.

Accesibilitatea de care se bucură noua metodă de consultare a cetățenilor este în spiritul recomandărilor guvernului suedez în materie de guvernare electronică. Paginile de informare a cetățeanului sunt disponibile oricui le accesează. Participarea la discuțiile on-line și subscrierea anumitor opinii prin vot sunt posibile numai după obținerea parolei de utilizator, pe care cetățeanul o primește prin poștă. Sistemul permite consultarea mai multor categorii de cetățeni în momente diferite (de exemplu una dintre consultări a vizat copiii până în 13 ani.

Investiția într-un astfel de sistem necesită fonduri suplimentare consistente. Din punct de vedere organizatoric, consultarea cetățenilor din Kalix face parte din activitățile curente ale primăriei orașului. Costul unei sesiuni de consultări este de aproximativ 100.000 de dolari, inclusiv tehnologia necesară și drepturile de proprietate intelectuală ale companiei care a configurat aplicațiile informatice aferente.

Vizitatorul ia cunoștință despre existența sistemului de consultare on-line pe pagina principală a portalului orașului Kalix. De asemenea între două sesiuni de consultare a cetățenilor, pe site sunt disponibile informații relevante legate de consultările trecute sau care vor urma, inclusiv rapoarte de evaluare.

Consultarea publicului din Kalix a cunoscut o evoluție rapidă și în același timp dramatică. Dacă inițial proiectul a fost susținut și s-a dezvoltat ca o inițiativă a majorității partidelor politice reprezentate pe plan local, ulterior acesta a beneficiat doar de susținerea unui singur partid, a Ecologiștilor și apoi de a unei singure persoane, liderul partidului. Totuși cele două sesiuni de consultări s-au bucurat de credibilitate din partea cetățenilor din Kalix. Participarea cetățenilor a fost mai mare comparativ cu nivelul participării înregistrat până atunci. Pentru prima consultare, cea legată de planificarea urbană participarea a fost de 7%, comparativ cu situațiile tradiționale în care participau doar zece cetățeni. Cea de-a doua sesiune de consultare a cetățenilor a crescut interesul acestora pentru astfel de evenimente, participarea fiind de 51%, mai mult chiar decât la alegerile din Uniunea Europeană.

Ceea ce a contat în succesul acestei noi metode de consultare a cetățenilor a fost implicarea, disponibilitatea și leadershipul de care au dat dovadă autoritățile locale, dar și fezabilitatea, funcționalitatea și eficiența aplicației informatice furnizate de consultant.

Stadiul actual și perspectivele democrației electronice în România

În România, evoluția către o guvernare electronică viabilă a fost marcată de o serie de acțiuni absolut necesare pentru susținerea acestui proces. Primul pas l-a constituit înființarea grupului de lucru Grupul de Promovare a Tehnologiei Informației în România (HG nr. 271 din 22 februarie 2001) care a avut ca obiectiv principal crearea premiselor durabile ale implementării societății informaționale în România.

Ulterior a fost elaborată și aprobată Strategiei Guvernului privind informatizarea administrației publice (HG nr. 1.007 din 4 octombrie 2001).

În anul 2003 a fost înființat Sistemului Electronic Național (SEN), ca sistem informatic de utilitate publică, în scopul asigurării accesului la informații publice și furnizării de servicii publice către persoane fizice și juridice. În ceea ce privește cadrul legislativ, acesta a fost completat cu o serie de acte normative privind: semnătura electronică, achizițiile publice prin licitații electronice, încasarea prin mijloace electronice a impozitelor și taxelor locale, comerțul electronic, atribuirea prin mijloace electronice și distribuirea autorizațiilor de transport rutier internațional de marfă, procedura de avizare a instrumentelor de plată cu acces la distanță, de tipul aplicațiilor Internet-banking, home-banking sau mobile-banking, măsurile pentru realizarea schimbului de informații în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice între România și statele membre UE și Comisia Europeană, protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Democrația electronică în România nu s-a dezvoltat suficient și nici nu există premisele creării și perfecționării unui astfel de sistem în viitorul apropiat, și aceasta datorită faptului că tehnologia informației și de comunicație a pătruns cu precădere în sectorul privat și mai puțin în sectorul public.

Sectorul public beneficiază încă de sisteme incomplete și neintegrate în fluxul informațional național. Paginile web de informare a cetățenilor (Administrația Prezidențială, Camera Deputaților, Senat, Guvern, ministere, consilii locale, prefecturi, primării) sunt operaționale în cea mai mare parte, dar nu sunt construite în conformitate cu un set de standarde sau cerințe comune, care să permită atât integrarea într-un singur portal, cât și asigurarea condițiilor optime de acces la informațiile de interes public.

Totuși demersurile făcute în ultimii ani pentru trecerea la guvernarea electronică și dezvoltarea sistemelor de e-Democracy, e-Health, e-Learning, e-Tax, e-Procurement, e-Banking etc s-au

materializat în rezultate semnificative în acest domeniu, dar insuficiente în raport cu perspectivele țării noastre și cu viitorul statut de stat membru al Uniunii Europene.

Trecerea la interacțiunea electronică dintre autorități și cetățeni implică schimbări majore ale modului de lucru intern al administrației publice, necesită adaptare și noi modalități de lucru, inclusiv prin parteneriate adecvate și stabile cu sectorul privat și societatea civilă, dar în același timp presupune și schimbarea mentalității, abordărilor și implicării cetățenilor în rezolvarea problemelor de interes public.

Rămâne de văzut dacă România va face față provocărilor impuse de necesitatea intensificării interacțiunilor dintre autorități, oficiali, cetățeni, mediul de afaceri și societatea civilă și dacă va avea capacitatea de a valorifica oportunitățile specifice tehnologiilor informaționale în vederea realizării și consolidării de parteneriate viabile menite să eficientizeze relațiile dintre stakeholderii administrației locale.

BIBLIOGRAFIE:

1. De la societatea informațională la societatea cunoașterii, Mihai Drăgănescu, Editura Tehnică, București, 2003;
2. E-Government Report on the Online Availability of Public Services, Cap Gemini Ernst & Young, 2004;
3. E-government and the transformation of public administrations in EU countries: Beyond NPM or just a second wave of reforms?, Lourdes Torres, Vicente Pina, Sonia Royo, Online Information Review, Volume 29, Issue 5, Bradford, 2005;
4. E-Government Strategies in Developed and Developing Countries: An Implementation Framework and Case Study, Y N Chen, H M Chen, W Huang, R K H Ching, Journal of Global Information Management Volume 14, Issue 1, Hershey, 2006;
5. <http://www.insidepolitics.org>
6. http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005